СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. — Ч. 165. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 17-го липня 1936. — VOL. XLIV. No. 165. Jersey City, N. J., Friday, July 17, 1936. THREE CENTS

КОНВЕНЦІЯ ҐРУПИ ТАВНСЕНДА

КЛІВЛЕНД. — Тут розпочалася конвенція ґрупи д-ра Тавнсенда, до якої в останніх часах прилучилася теж ґрупа „діли суспільне майно" ("Share the wealth" movement) під проводом протестантського пастора Смита, наслідника небіжчика Гю Лонґа. Ґрупа Тавнсенда стоїть на становищі, що всі американські громадяни, що перейшли 60 рік життя, повинні діставати від уряду пенсію у висоті $200 місячно, яку то пенсію вони обовязані витратити впродовж 30 днів. Гроші на пенсії уряд мав би роздобути накладанням на всі транзакції купна і продажу 2% податку. Як відомо, пару місяців тому конґрес був зарядив провірочну комісію, яка ствердила, що кличі ґрупи Тавнсенда з економічного боку є зовсім неузасаднені, бо передбачені пенсії для старих виносилиб міліярди місячно, а таких грошей нарід не був би всилі ніяк зібрати. Проте на конвенцію в Клівленді зїхалося аж 11,000 пристаркуватих делеґатів, яким, без сумніву, усміхається $200 на місяць, іще й до того з „обовязком" їх упродовж 30 днів витратити. Ця конвенція дуже гостро скритикувала демократів і републиканів, як теж відгородилася від партії „злуки" та її кандидата Лемке. „Ми хочемо виграти з Тавнсендом, а не програти з Лемке" — було кличем цеї дивовижної конвенції.

СКРЕҐІТ ЗУБІВ У ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — На пленарнім засіданні Американської Федерації Праці, на якім представники 18 професійних юній були готові переголосувати усунення 12 промислових юній, в останній годині прийшло знову до хвилевого відсунення цеї справи. Замісць того, щоб їх усувати, ухвалено передати цю справу орґанізаційному судові, який має розглянути цю справу 3-го серпня.

РУЗВЕЛТ ПРОВІРЮЄ АКЦІЮ ПОМОЧІ.

ВАШИНҐТОН. — Перед відїздом президента Рузвелта на вакації вручено йому до підпису проєкт помічних робіт, який передбачував витрати в сумі $80,000,000. Всі були певні, що Рузвелт поступить так, як передтим поступав, себто підпише проєкт без довшої застанови. Одначе помилилися. Рузвелт звернув проєкт назад головам P.W.A. з заміткою, щоби вони краще умотивували, що такі проєкти є дійсно потрібні.

ВІДЇЗД СПОРТОВЦІВ НА ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИЩА.

НЮ ЙОРК. — З Ню Йорку відїхала ґрупа американських аматорів-спортовців до Німеччини, де вони мають взяти участь в олімпійських ігрищах, що будуть відбуватися в Берліні від 1-го до 16-го серпня ц. р. Не звертаючи уваги на те, що з боку певних чинників упродовж року йшла гостра кампанія, щоби бойкотувати ці ігрища, тому, що вони відбуваються в „націстичній" Німеччині, спортовий дух таки переміг і Америка вислала на цю Олімпіяду свою ґрупу, зложену з 382 представників ріжного спорту, себто найбільшу ґрупу, яку досі якийнебудь нарід висилав. На кораблі зібралася чисельна публика, щоби побажати своїй ґрупі найкращих успіхів у змаганнях.

ЗАМКНУЛИ СТАРОГО ЗЛОЧИНЦЯ.

АТЛЯНТА (Джорджія). — В тутешній тюрмі знову замкнули старого 60-літнього злочинця і рекетіра Іґнатія Саєта, названого Вовком Люпом. Цей злочинець розпочав був свою карієру ще в 1910 році, приїхавши з Італії до Ню Йорку, де заложив філію грабіжницької орґанізації Чорної Мафії. На грабунках доробився кілька міліонів маєтку. Вкінці його арештовано та засуджено на довголітню тюрму. Але пізніше випущено його на „пароль" з приреченням занехати злочини. Вовк Люпо перенісся до Італії, одначе звідти продовжував свою злочинну діяльність через своїх аґентів. На домагання американських властей Італія видала Вовка і тепер замкнули його додатково на 20 літ тюрми.

ШПИГУНИ В АМЕРИКАНСЬКІЙ МАРИНАРЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Власти занепокоєні викриттям шпіонажі і крадіжем важних документів в департаменті американської маринарки. Шпіонажі доконав вищий офіцир, Джан Фарнсворт, продаючи плян військових операцій японцям. Справа ця опинилася вже в руках судових властей, які натякають, що незабаром буде більше арештів у звязку з цею справою.

ВИСИЛАЮТЬ ХАРЧІ В ПОСУШНІ ОКОЛИЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральні власти вислали в навіщені посухою околиці 669 залізничих возів харчів для людей і 175 возів для живого скоту. Це тільки перша посилка, за якою підуть інші.

КАРПІС ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ВИНИ.

Один з найнебезпечніших американських бандитів, Альвін Карпіс, якого поліція за ріжні злочини безуспішно пошукувала впродовж трьох літ, та якого вкінці таки зловила, признався на суді у Сейнт Пол до одного зі своїх злочинів, а саме до схоплення Гема. Карпісові грозить кара смерти.

СПРАВА ДОЛЯРОВИХ ПОЗИЧОК.

В апеляційному суді у Львові відбулася розправа, що має велике значіння для справи долярових позичок. Жінка інспектора лісів у Самборі п. Назаревич позичила власникові реальности в Хирові, Барилевичеві, в 1932 р. 850 долярів, застерігаючи собі в довжному скрипті зворот позички в долярах по тодішньому курсі, т. зн. 8.90 зл. Тимчасом Барилевич скористав з валютового декрету в червні 1934 р. і переслав у дні платности позички вірительці суму 850 долярів злотими по курсі 5.26 зл. і зажадав видачі екстабуляційного квіту. Коли вірителька відмовила, Барилевич запізвав її до самбірського окружного суду, але суд позов відкинув. Справа знайшлася перед апеляційним судом у Львові і цей рішив, що вірителька повинна видати екстабуляційний квіт, приймаючи, що застереження в довжному скрипті щодо ріжниці курсу не має правного значіння згідно з валютовим декретом про т. зв. клявзулю золота. Справа пішла перед найвищий суд, який видасть у цій справі принципіяльне рішення.

ВАРТІВНИК ЗАСТРІЛИВ ЖІНКУ.

Сталося це на військовому летовищі під Варшавою. Вояк, що вартував біля ганґару ч. 9, побачив у ночі темну людську стать, що переходила коло нього. Коли на його заклик стать не пристанула, вартівник стрілив і положив її трупом. Показалося, що це якась жінка, що не мала мабуть поняття про військові приписи.

ТАЄМНИЧІ ВБИВСТВА.

На полі біля села Великий Раковець на Кремянеччині знайшли біля воза з кіньми вбитого місцевого селянина Павла Гордія. На тілі були знаки ударів тупим знаряддям та знаки поколення. Як підозрілу арештували жінку вбитого. — В Суходолах, пов. Броди, хтось убив 23-літнього Владислава Хлопецького. Ведуть слідство.

ДЕФРАВДАНТ ЗАСТРІЛИВСЯ.

В Здолбунові застрілився урядовець скарбового уряду Ян Сухоцький, програвши значну суму скарбових грошей у карти.

ПОСАЖНА ОДИНАЧКА.

Панна Аніта Тісен, донька-одиначка німецького міліонера Фрідріха Тісена, закохалася в Будапешті в банкового урядовця ґрафа Ціхи. За згодою батька заручилася, невдовзі має мути шлюб. Міліонерова одиначка має 200 міліонів нім. марок приданого.

КАРАЮТЬ ЗА „ДИКЦІЮ" І „РУХИ".

Перед польським судом у Луцьку на Волині ставали вчитель І. Канада і два молоді хлопці, Ст. Кватерук та І. Дарчук, всі з горохівського повіту. Відповідали за те, що на Шевченківській академії в селі Кошів, говорячи про творчість Шевченка та деклямуючи його вірші, вживали образливих для поляків та Польщі слів, як „прокляті ляхи" і т. п. На суді стверджено, що це говорено про панщизняні часи, що вживано при деклямаціях тільки тих виразів, які є в віршах, друкованих у книжках, дозволених владою. Та суд покарав І. Канаду піврічною тюрмою, а хлопцям дав по три місяці арешту. Присуд умотивовано тим, що присутні на святі жандарми чи поляки могли чутися ображеними тим, що деклямовано чи говорено з невідповідними руками і з невідповідною дикцією.

НАВІТЬ ПРОКАЖЕНІ СТРАЙКУЮТЬ.

На кольонії для прокажених в Абу Забаль коло Каіра прийшло до кривавої бійки між прокаженими і поліцією. Прокажені застрайкували, протестуючи проти лихої поведінки начальства та сторожі. Поліція, що хотіла привернути спокій, була приневолена вжити зброї, бо кидали на неї камінням. 20 поліцаїв і 50 прокажених потерпіли рани.

ЗЛОВИЛИ МАЛЬВЕРЗАНТА.

До городського суду в Радомську зголосився якийсь мужчина і, представившися за судового урядовця зі Львова, просив, щоби позичили йому гроші, бо його обікрали по дорозі. Справа виглядала підозріло і тому вилеґітимувала його поліція. Показалося, що це Станислав Стетнер, бувший секретар городського суду зі Львова, за яким розписано стежні листи наслідком ріжних зловживань. Арештованого відставили в розпорядження львівської влади.

ВИЙШОВ НА ВОЛЮ.

Володимир Паньків, родом з Буковини, колишній сотник УГА і командант пробоєвого куріня на хирівському фронті в 1919 р., вийшов на волю. В Самборі в 1930 р. засудили його на кару смерти за те, що причинився в часі війни до смерти двох поляків. Кару смерти замінили йому на 16 літ вязниці, яку почав відсиджувати в Дрогобичі. Він старався про ревізію свого процесу, але після 6 і пів літньої вязниці його зовсім звільнили.

ПРИСУД НА ТРИ ДУШОГУБКИ.

Перед окружним судом у Лодзі станули три жінки, що вбили Станислата Кубяка, порізали його на кусники і розкинули в чотирох пачках у ріжних сторонах міста. Сам кадовб кинули до ставу. Розправа відбулася при зачинених дверях. Засуджено: 47-літню Аґнішку Бельчик на десять літ, її 27-літню дочку Софію Бельчик на пятнацять літ і 25-літню Анну Яблоньську на дванацять літ.

ОБНИЖЕННЯ КАРИ НА СВЯЩЕНИКА.

В апеляційному суді у Львові скінчився довготревалий процес о. Петрицького, гр.-кат. пароха з Таврова, пов. Бережани. Як відомо, суд першої інстанції засудив його на півтора року вязниці за опір поліції і т. п. Апеляційний суд обнизив йому кару за опір владі до 9 і пів місяця вязниці, а кару за інші провини зніс на основі амнестії.

100-ДОЛЯРОВІ ФАЛЬСИФІКАТИ.

Свого часу стверджено, що в Польщі курсують фальшиві 100-долярові банкноти, підроблені так старанно, що нелегко було відріжнити їх від правдивих. Навіть каса Польського Банку приняла була кілька штук. Стверджено, що фабрика фальшивих 100-долярівок знаходилась у Відні, звідки до Польщі привіз фальсифікати міжнародній фальшівник Мендель Фрайбурґ, що перебував якийсь час у Львові. Звідси він утік до Варшави і пускав дальше фальсифікати. Коли поліція мала його арештувати, він утік до Відня, а потім до Берліна. Тут його арештовано, але йому вдалося втекти. Аж недавно арештовано його у Ґдині, а звідси відставлено до Варшави. У справу є вмішаних кількадесять осіб з Варшави і Львова. Слідство ведеться в порозумінні з австрійською поліцією.

ГАРЯЧКА ДІЯМАНТІВ У БРАЗИЛІЇ.

В Монте Кармельо в бразилійській провінції Мінас Жераіс глядач діямантів Іриней Рамос знайшов дорогоцінний камінь, що важить 80 каратів. Цей діямант купив торговець дорогоцінними каменями за 290 тисяч мільрейсів. Над берегами рік Прето, Дурадос, Санто Іґнаціо, Перодізес і Паранаґіба знаходиться тепер 5,000 глядачів діямантів, які там збіглися на вістку про щастя, яке мав Іриней Рамос.

СОТНІ НОВИХ АСТРОНОМІВ.

Віденська астрономічна обсерваторія видала цікаву брошуру, де представлені коротко всякі реферати та розвідки, які приходять туди від ріжних винахідників. Винахідники ці — люди без ніякої освіти у справах, в яких забирають голос. І так книговод, що не має найменшого поняття про рухи звізд і про математику, висуває свою власну теорію будови світа. Другий твердить, що молочна дорога це легкі сніжинки, третій, що довкола землі обертались колись дві планети-місяці, але одна з них упала на землю і з цього повстали гори. Четвертий доказує, що коли змішати каву з молоком, то на поверхні цеї мішанини зявляються лінії, подібні до подвійних каналів Марса. Автор цеї космоґенічної теорії записав аж три грубі зшитки. То знов якийсь почтовий урядовець із Ґрацу пояснює дуже широко дуже просте явище зорової омани, чому місяць, який знаходиться близько до овиду, видається більший, ніж тоді, коли він стоїть високо на небі. Він твердить, що чим вище підіймається місяць на небі, тим більше він корчиться.

СЕЛЯНСЬКІ ЖЕРТВИ ПОЛЬСЬКОЇ ГОСПОДАРКИ В ГАЛИЧИНІ

В ДВОХ СЕЛАХ, У КРЕЧОВИЧАХ І В ОСТРОВІ КОЛО КОМАРНА, ПОТЕРПІЛИ ГОЛОВНО УКРАЇНСЬКІ СЕЛЯНИ.

ЛЬВІВ. — З коротких звідомлень, що їх поміщує преса, можна знати тільки те, що жертвами кривавих подій в Острові коло Комарна стали 6 українських селян. Від стрілів поліції згинули три селяни на місці, а три померли від ран у шпиталі. Преса подає далі, що на місце рільних страйків у Комарнянщині виїхав польський премієр Складковський і міністер Понятовський. Страйк пільних робітників треває далі.

З короткого комунікату, який подає преса, виходить, що у Переворщині згинули від поліційних куль чотири особи. Було це в селі Кречовичі, якого населення почуває себе українцями, хоч уже говорить польською мовою. Є там греко-католицька парохія та церква. Місцеве населення є греко-католицького обряду. В Кречовичах є власницею місцевого двора Польська Академія Наук. Польська Аґенція Телеґрафічна хоче звалити причину кривавих подій на робітників, що заатакували команданта поліційного відділу, що стеріг двора. Тимчасом виявляється, що у кречовицькому дворі були умовини праці гірші як в околиці. За день праці платили всього 60 сотиків. Останніми часами робітники висунули домагання, щоб їхні зарібки піднесли до висоти платень в околичних добрах кн. Любомірських. А коли заряд Польської Академії Наук не згодився і на це дрібне домагання, селянські робітники розпочали страйк. Тут треба зазначити, що жертвою кривавих заворушень впали українські селяни, але польські селяни вели перед у страйку. Хід страйку був зовсім спокійний. Спровоковано селян доперва тим, що поліція заарештувала селянський страйковий комітет.

Телеґрафічне звідомлення.

У справі тих кривавих подій вислано зі Львова до Злучених Держав телеґраму, але вона так покручена, що годі її відчитати. Можна з неї відчитати хіба те, що страйкували малоземельні селяни в Комарянщині з сіл Погорець, Конюшки, Голодівка, Сусулів, Макарів і Острів. Убиті такі українці: Задорожний Михайло, Решетило Микола (64 роки), Лещишин Марія. Вмерли від ран: Гримнак Іван, Хімняк Павло, Свідрик Гринько. Померли в шпиталі: Павликовська Дора, Мединська Текля. Ранені: Я. Задорожна, Михайло Стращук, Кароль Мазур, Михайло Василів, Петро Іванчак. Телеґраму надіслав один з українських адвокатів.

ЗАБОРОНЯЮТЬ НАВІТЬ „ПРОСВІТНІ ДНІ".

СОЛОТВИНА (Галичина). — Філія Т-ва „Просвіта" в Солотвині проголосила в пресі, що не відбудеться підготований нею „Окружний Просвітній День", який мав відбутися в Маняві на самого „Івана Купала", коли саме відбувається там у Скиті рік-річно величавий відпуст, на який приходять прочани з усіх сторін у непроглядних масах. Польське староство в Надвірній заборонило відбути таке просвітнє українське свято.

„ДЕНЬ СЕЛЯНКИ" В РАДЕХОВІ.

ЛЬВІВ. — Краєва українська преса переповнена звідомленнями про ріжні національні свята, в яких бере участь наше селянство тисячами. Свята влаштовує головно „Союз Українок". На святі „День Селянки", яке влаштувала філія „Союзу Українок" у Радехові, було до 7,000 народу. Відбувся похід, а по нім був концерт зі співами і промовами. Зорґанізоване жіноцтво цілого повіту виступило в гарних українських строях.

ПРЕЗИДЕНТ БЕНЕШ ПОЇДЕ НА ЗАКАРПАТТЯ.

УЖГОРОД. — Д-р Е. Бенеш, президент Чехословаччини, побуде цього року літом довший час на Закарпаттю. Приїде до Ужгороду, побуде там два тижні, а звідти буде робити прогульки в романтичні околиці Закарпаття.

„СВІТ ПІДДАВСЯ", КАЖЕ МУСОЛІНІ.

РИМ. — Мусоліні заявив з нагоди ліквідації наложених на Італію економічних санкцій, що „світ програв", але краще булоб не говорити про програну, а про те, що світ вернувся до „здорового розуму". Та „світ піддався" тому, говорив Мусоліні, що італійський нарід видержав, що видержали італійські жінки й італійські діти, що всі вони були рішені понести найбільші жертви для добра Італії, та що вірили, що вкінці побідить цивілізація і справедливість, як в Европі так і в Африці. Так є і так буде далі, як довго повіватиме над Італією непереможний фашистівський прапор. Ось так закінчив свою коротку промову Мусоліні, стверджуючи тим загальне італійське переконання, що санкції вбив самий італійський нарід своєю мужньою поставою.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Ente_d as d Class Mall Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

A cepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГАЙВОРОННЯ СПЕКУЛЮЄ

Неодин з американських українців кивав головою, коли вичитував в американській пресі сензаційні вісти про нові змагання до „визволення У-України". Здивували його ті вісти вже тому, що вони надходили з Білгороду, столиці Югославії, де, як відомо, має притулок найреакційніша частина російської іміґрації, що ще й досі мріє про старорежимний лад. Царським офіцирам і всілякого роду отаманчикам, авантурникам та політичним спекулянтам стає з кожним роком важче жити, бо з кожним роком є менше надії на те, щоб відродилася старорежимна Росія. Ця вся збиранина стає обоєсоружною вже і для таких русофілів, як Серби. А в інших державах нема виглядів на якусь інтервенційну авантуру, отже тимсамим нема й виглядів на роздобування дальших фондів на життя тих галапасів. Та коли Росія стала непоплатною у спекуляціях, то інакше представляється справа України, бо українська справа стає з кожним роком щораз актуальнішою. Саме вона зачинає приковувати до себе з кожним роком щораз пильнішу увагу ріжних міжнародніх чинників. І саме на українських землях сам нарід проявляє щораз більшу активність, змагаючи до визволення і створення з усіх українських земель одної української держави. На Україну звертають тепер в Европі пильнішу увагу ще й тому, що Гітлер зачинає приходити до сили. А що він порушив у своїй книжці „Моя боротьба" й Україну, тож не диво, що тепер беруть під увагу, що дуже можливо, що Гітлер зачне якусь акцію, щоб використати Україну для німецької економічної експанзії. Ми згадуємо про те все тільки тому, що хочемо підкреслити, що є багато можливостей, які складаються на те, що українська справа мусить стати в цей чи інший спосіб актуальним чинником на міжнародній арені. І це є причиною, що до цеї справи зачинає тепер приставати всяке політичне, козаче, малоросійське, а то й міжнароднє гайвороння, всякі московські монархістичні недобитки, що підшиваючись під українську справу й Україну, хотілиб ними торгувати, чи на них спекулювати. А коли мова про ту спекуляцію на Україну, що тепер виходить з Білгороду, то це вже щось таке кумедне, що годі повірити, щоб щось таке могло статися. Там, де не визнавали навіть української назви, твориться центр „визволення України"! Та як ця комедія не виглядалаб, усетаки ця справа повинна бути добре прослíджена, а заразом повинні бути пороблені завчасу заходи, щоб усюди знали, що це є чергова провокація ворогів правдивого визволення України. Дуже зле, що можуть з Европи розходитися по світі такі вісти, а нема такого українського центру, щоб такі „інформації" заперечувати.

ПРЕСТІЖ ЛІГИ НАЦІЙ

Престіж Ліґи Націй на початку її існування був дуже великий. І хоч московські большевики докладали всіх зусиль, щоби той престіж зломати та підірвати довіря до цієї установи, що мала представляти інтереси імперіялістичних держав та затримувати стан річей, утворений версайським договором, престіж Ліґи Націй залишався високим. І українські політики тих часів вірили, що при допомозі Ліґи Націй буде можна відзискати втрачену незалежність, бодай щодо Західньої України.

В архівах Ліґи Націй накопичилися гори українських скарг та петиций, а стан поневолення українського народу на Західніх Українських Землях не тільки не покращав, з значно погіршав. **Ні одна** скарга не мала ніякого успіху. Навіть такі події як сумнозвісна „пацифікація" в Східній Галичині не зрушили з місця отої гори українських петиций. Все залишилося, як було: переможець сидів далі на спині переможеного та ще й злорадійсно глузував; „Ааа, ти думав, що тобі тітка допоможе?! Ось я тобі покажу, як скаржитися тітці!"... І показував.

Цю справу порушення трактату національних „меншин" та ствердження „права сильного" ми відчули на власній спині. Потім були ще інші справи, які нас безпосередньо не торкалися. Була ще Японія. яка ковтала шматки Китаю за шматками. (І зрештою продовжує ще ковтати). Були ще якісь досить кріваві непорозуміння в Південній Америці. В інтернаціональному парляменті, що збирався в Женеві, як і в кожному парляменті, представники урядів виголошували гарні промови, висловлювали „побажання" і, не маючи ані сил, ані навіть бажання перетворювати ці „побажання" в чин, розходилися пс рідних столицях. А тимчасом люди, що мали бажання чинити, чинили...

І так ішло, аж поки фашистівська Італія не зачепила Етіопії, а з нею і режіму, що, не вважаючи на врочисті обіцянки, дані свого часу отій самій Лізі Націй, тримав мало не два міліони рабів у кайданах, та визискував їх працю в найбільш варварський спосіб.

Все булоб добре, колиб Італія не була **фашистівською.** Аджеж можна Японії ще досі ковтати Китай і не вважати на дійсно велику й стару культуру та цивілізацію цієї колишньої Небесної Імперії! Аджеж можна було советській Росії проковтнути републиканську Україну та вільні народи Кавказу! Аджеж можна було Польщі захопити столицю Литви, Вильно, та велику частину української території. Аджеж... Але чи варто наводити всі оці „адже"?... Досить і наведеного. Для нас, українців, досить Москви і Польщі. Хіба що для повноти згадати ще й про Чехословаччину з її зобовязанням автономії для Закарпаття і з її переслідуванням самого ймення українського на тій тириторії.

Отже ніщо з вище наведеного не могло зворушити Ліґи Націй, аж поки **фашистівська і католицька** Італія не вирушила проти чорної рабовласницької імперії. Оттоді то всі заворушилися! Заворушилася комуністична Москва, яка не могла стерпіти, щоб **фашистівська** Італія вкрила себе славою знесення рабства в тій Етіопії, де Ліґа Націй досі нічого в цій справі не змогла зробити. Заворушилась Анґлія, яка не могла знести посилення Італії, що — своїм фашизмом — загрожує пануванню **інтернаціоналістичного капіталізму,** який з Лондону визискує цілий світ. Заворушилися всі інші країни, що знаходилися в більшій чи меншій залежности або від комуністичної Москви або від масонського — капіталістичного Лондону. Інтернаціональний комунізм та інтернаціональний капіталізм і масонство зєдналися в одну тісну спілку, щоби здушити національний італійський фашизм. І сталося — чудо. Бідна Італія, позбавлена сирівців і грошей, але багата на дух і волю, спаєна непереможним почуттям національної солідарности, не тільки витримала економічну облогу 52 націй, але й вкрила себе славою ніким не жданих швидких перемог. Італійський фашизм виказав, що він, за короткий час, вспів виховати дійсно нову молодь, героїчну, саможертвенну й орґанізаційно вмілу. Ліґа Націй мусіла визнати свою поразку. Життя виказало, що наші часи вимагають людей, які є здатні **швидко рішати і ще швидче чинити,** і тільки таким людям дає перемогу.

Престіж Ліґи Націй потерпів цілковито. І, щоб зілюструвати ступінь падіння цього престіжу, досить пригадати останню сесію зборів Ліґи Націй. Колись, атмосфера засідань Ліґи Націй була пересякнена повагою й урочистістю. Всі поводилися так, ніби знаходилися підчас відправи в якомусь великому соборі інтернаціональної справедливости. Тепер...

Перше поява п. Літвінова зруйнувала у великій мірі цю атмосферу майже релігійної врочистости. Хіба могла бути більша профанація для Ліґи Націй, як приняття в число її керівних членів большевицького делеґата?!

А потім доконала Ліґу поява п. Тафари, етіопського екс неґуса. Італійська делеґація, довідавшись про намір екснеґуса взяти участь у нарадах Ліґи Націй, відмовилася приїхати. Зате були присутні італійські журналісти, що, почувши з уст президента зборів, що „імператор Етіопії" має говорити, і, пригадавши собі, що **їхній** імператор Етіопії сидить у Римі, а двох не може бути, почали свистати та галасувати. Подумайте тільки: свистати в салі засідань Ліґи Націй! Кажуть, що женевські жандарми, тягнучи їх до вязниці, здорово їм за те порахували ребра... Але факт був... свистали!

Та на тому справа не скінчилась. На другий день чехословацький жид, на знак протесту проти переслідувань жидів у Німеччині, застрілився в оцій самій салі Ліґи Націй, підчас промови одного з делеґатів. Знову — сцени неймовірної паніки і переляку. Екс-неґус, думаючи, що на нього роблять замах, кинувся тікати до дверей, виявляючи прикмети тої самої мужности, що примусила його покинути свою армію й країну...

Але й на тому справа не скінчилась. П. Ґрейзер, голова данціґської ради, запрошений на засідання Ліґи Націй для пояснень у справі непорозумінь з Польщею та Німеччиною, по закінченню своєї промови, що викликала репліки з боку журналістів, показав журналістам... носа. Отак таки, як це роблять звичайні вуличні хлопці: підніс дві руки до носа, склав їх у традиційний жест і скерував його в бік журналістів.

Треба визнати, що коли такі речі є взагалі можливі в Лізі Націй, то це значить, що її престіж сходить до рівня вулиці.

Але не нам за тим тужити. Ми, українці, мусимо зрозуміти, що Ліґа Націй з п. Літвіновом та з п. Беком і всіми іншими панами, що думають тільки про затримання в роті схопленого пирога, може бути тільки **великою перешкодою** на шляху до нашого національного визволення, але ніколи — допомогою.

Евген Онацький, Рим.

КАПІТАЛІЗМ, ПРОТИКАПІТАЛІЗМ, СОЦІЯЛІЗМ

„Пізній капіталізм" („Шпеткапіталізмус") — так назвав теперішню добу світового господарського розвою відомий німецький учений економіст Вернер Зомбарт. Капіталізм, як господарська основа суспільного ладу, є на світі від давніх часів. Але наука історії господарства знає, що був час, коли капіталізму та приватної власности на знаряддя продукції не було. Капіталізм ріс тисячами літ після руїни первісного колективізму (комунізму), що не знав ріжниці кляс і не знав визиску людини людиною. Треба зазначити, що той первісний комунізм спирався на **родовім звязку,** так, що члени господарської спілки були одночасно й людьми спорідненими між собою. У старинних українських документах 16—17 віку знаходимо назву „сябри" (спільники). Деякі вчені мовознавці пояснюють це слово від „сьорбати" (латинське „сорбере" — втягати в себе, ковтати): тим способом приходять до думки, що члени первісної спілки — сябри — були близькі між собою родом своїм, бо „сьорбали" молоко одної матери.

На місце первісного комунізму прийшла приватна власність і визиск людини людиною. Але цей визиск не був поширений загально, поки приватна власність була дрібна: ремісник у середньовічнім місті не міг мати багато челядників, бо навіть право забороняло наймати челядників і виробляти товари в числі більшім як це велів місцевий звичай.

Нова доба капіталізму настала в 18 столітті, коли на поміч людській силі винайдено машини.

Чим далі то більше машина заступала людську працю, робітник став тільки додатком до машини. Власник машин — капіталіст — став паном також і над тисячами людей. Розуміється, коли капіталіст платив свойому робітникові за повний продукт його праці, то його підприємство не моглоб розвиватися й рости. Капіталіст платить робітникові значно менше, ніж той виробить на фабриці. Так через присвоювання капіталістом продуктів чужої праці, або, як кажуть в економічній науці, „надвартости", в руках власників машин і фабричних будов збираються великі гроші. Ці гроші капіталіст обертає на дальше розширення своєї фабрики, бо хоче виробити і заробити більше. Між капіталістами повстає шалена конкуренція — перегони, хто більше виробить і продасть своїх товарів. Тому, що не легко вирахувати наперед, скільки тих товарів можна буде продати, нарешті приходить момент **крізи.** Фабриканти не можуть продати своїх товарів і не можуть заплатити банкам позичених грошей, фабрика перестає працювати, робітники стають „безробітними". Голод, нужда, розпука шириться в робітничих родинах. Ті, що ціле життя працювали і збирали центи до цента на „чорний день", потім бачать, що на старости літ доведеться ходити під чужими хатами з довгою рукою.

В нашім часі вже мало є таких людей, які кажуть, що теперішній господарський устрій — капіталізм—нормальний і добрий. В цілім світі поширився настрій **проти капіталізму.** В такій великій державі, як бувша Росія (тепер СССР), приватний капіталізм скасовано від 1918 року, в інших країнах державна влада робить для приватного капіталу деякі обмеження. Большевицька Москва хвалиться, що вона показала цілому світові взірець, як треба ліквідувати капіталізм. Але на ділі в ССС капіталізму не скасовано, бо сама державна влада під Советами стала капіталістом-визискувачем. У СССР на місце приватного капіталізму заведено **державний капіталізм.** Московські комуністи називають свій державний капіталізм „соціялізмом". Це неправда. Бо всі найбільші проповідники соціялізму, від анґлійця Овена до німця Маркса та до француза Жореса, ніколи не уявляли і не бажали, щоб на місце приватних капіталістів стало товариство диктаторів, що нелюдським способом визискують робітників і селян в інтересі своєї влади та для заспокоєння свого черева.

Більшість прихильників дійсного соціялістичного ладу в цілім світі добре бачить, що йти за московським прикладом не можна. Навіть такі ліві, як французькі та еспанські соціялісти, не хочуть переймати московських зразків і особливо противляться всяким спробам комуністів заводити „советський устрій" у цих державах. Очевидно до змін господарського устрою мусить прийти. Але ці реформи не підуть тим шляхом, що показує Ленін — Троцький — Сталін. Заміна приватного капіталізму диктаторським державним капіталізмом привелаб людство до ще більших господарських і політичних катастроф.

В. С.

Лайон Мірсон.

САМОЦВІТИ

Ельнер Стернер рішив позбутись із свого мешкання всіх предметів, що належали особисто до його жінки. На туалетці, на комоді і в ріжних шухлядах та кутках лежали сотні ріжних прикрас і дрібниць, що немовби чекали повороту своєї пані.

Ельнер почав поволі звикати до самотної хати. Від смерти Марни минув місяць і на місці страшного болю та нестримної розпуки прийшла лагідна жалоба та тиха туга за покійною. Тепер хотів він не бачити всіх тих предметів, що занадто живо нагадували йому живу присутність дорогої йому особи.

Життя мав він нелегке, але його подружжя було дуже щасливе. Марна була наче дика. Вона втішалась усякими дрібницями, які даровував їй Ельмер. Страшенне любила дешеві цяцьки, ланцюшки та перстені з фальшивого срібла та золота. Ельмер відкрив касету, де Марна ховала свої безвартісні дорогоцінощі. Він перебирав ці блискучі цяцьки у своїх пальцях, пригадуючи собі, як кожна з них прикрашувала Марну в іншому місці.

Аж сам здивувався, що згадав чомусь тепер одну новелю Мопасана. Померла одна жінка, що любила самоцвіти — дешеві, фальшиві. Чоловік, що кохав її, хотів одного дня продати ці дешевенькі дрібниці за кільканацять франків. Але тоді ювелір сказав йому, що така дрібниця варта маєток. Чоловік уважав любов своєї жінки за правдиву, а її цяцьки за фальшиві — тимчасом вийшло навпаки.

Чи життя не може повторити ще раз ситуацію, яку зродила уява мистця? Зовсім з формального боку його становище нагадувало становище того чоловіка.

Що за нісенітниця! Він мимоволі глянув на дорогоцінноші. Та навіщо? І так не розумів він їх вартости і не міг би їх відріжнити від підроблених. Знав одне: що Марна померла і єдина жива річ, яку вона залишила, це спомин. Ельмер стояв і вдивлявся якби задубілий у ріжні цяцьки.

Напроти його дому мали ювеліри „Малісон і С-ка" свою велику крамницю. Власника знав він із частих зустрічей на вулиці. Коли ввійшов до крамниці, застав там обох: Малісона та його брата. Ювелір поздоровив його поважно, як слід здоровити клієнта у жалобі.

— Я чув про ваше нещастя — сказав він тихцем — і спочуваю з вами...

Ельмер притакнув:

— Так! Це страшна річ. Не повірите, яку порожнечу залишає в житті така близька особа.

— Щож! Мусите потішатися спомином щасливих, хоч і недовгих днів спільного життя.

Елмер відповів щиро:

— Я дуже любив свою жінку. Ви догадуєтесь певне, пане Малісон, чому я сюди прийшов.

І поклав на столі шкіряне етуї, повне дорогінноща.

— Чи це вашої пані?

— Так. Що мені з ними робити? Я подумав собі, що може вони моглиб вам придатись.

Малісон узяв недбайливо у жменю ріжні цяцьки і підніс їх до світла.

— Гм — сказав він — нині у продажі дуже поширились такі імітації і люди мало за ними питають. Але — і тут він надумувався хвилину — коли ви хочете цих річей позбутись, то можу вам дати за них пять долярів.

Коли Ельмер вийшов від ювеліра, стало йому якби лекше на душі. Тримав голову догори і йшов просто.

Малісон задумався і дивився якимсь розсіяним поглядом на цяцьки, що лежали перед ним.

— Навіщо ти купив це? — спитав його брат. — Ти знаєш, що таких імітацій маємо на складі багато і так їх ніхто не купує.

До крамниці ввійшов новий клієнт — молодий, дуже елеґантний мужчина, щоб купити собі золотий олівець. Та заки брати Молісони встигли ним занятись, почули вони гострий наказ: „Руки догори!" і крикнув: „Прошу не рухатися з місця!"

На вулиці перед крамницею стояло авто. Гість схопив лівою рукою дорогоцінноші, що лежали на столі і вибіг на вулицю. Авто відїхало з нечуваною швидкістю.

Малісони столяли приголомшені.

— Стернер приніс нам щастя! — сказав молодий Малісон. — Бандит забрав сміття вартости пять долярів. Але таки мусимо повідомити поліцію.

Старий Малісон стояв якби у гіпнозі і говорив:

— Страшна це річ відбирати чоловікові віру в те, що для нього святе.

— Треба поліцію... повторив брат, якби не чуючи попередніх слів.

— Ні, залиши. Ми не можемо цього робити. При поліційнім допиті можуть виринути всякі подробиці, яких я волів би оминути.

— Не розумію — сказав брат. — Які можуть бути подробиці? Звичайний бандитський напад серед білого дня. Тут зовсім не йде про те, що вони забрали безвартні речі, не знаючи цього.

Малінос відповів поволі і поважно:

— Ці дорогоцінноші були правдиві, мій приятелю. Вони були варта 25,000 долярів.

— 25,000 долярів? Чи ти хочеш цим сказати, що Елемер мав у себе дорогоцінноші на таку велику суму? Чи ти збожеволів? Як ти міг їх так скоро оцінити? Тиж навіть добре їх не оглянув.

— І не треба було мені — відповів Малісон притишеним голосом. — Я сам подарував їй ці самоцвіти.

Перекл. **в. г.**

Золтан Сімон.

ДЕ БУЛА ЛІЛІ?

Лілі прийшла як звичайно пів до 1-шої вполудне з бюра до дому. Мама зустріла її гнівна.

— Де ти була вчора вночі? Коли ти вернулась, вибила третя.

Лілі притулилась до мами:

— Слухай, мамцю, я скажу тобі правду. Я була з Павлом Зандером у кіні, на останній програмі. Давали „Червону бестію", чудову фільму. Потім пішли ми проходом, пішки, бо почали дуже цікаву дискусію про фільму.

— Боже мій! З Зандером до третьої вночі на вулиці! Якби так тато довідався, то збив би тебе на квасне яблуко.

— Я скажу татові, що я була на балю письменників з Петром Фальке. Фальке то така мамалиґа, що тато довіряє мене його опіці зовсім спокійно.

— Але як тато здибає його і випадково запитається, як ви бавились, то скандал готовий.

— Алеж я попрошу Петра, щоб він сказав татові, що ми були разом і дуже добре бавились.

— Гарно. Але що Петро подумає собі про тебе, що ти кудись ходиш по ночах...

— Це вже залиши мені, мамцю! Я вже переконаю Петра, що до чверть на третю я грала бріджа у Мімі, а потім уже не було трамваю і мусіла йти пішки.

— Алеж Петро може легко зустрітись з Мімі.

— Щодо Мімі, то не потребуєш журитись; з нею я легко порозуміюсь.

— То ти скажеш Мімі правду?

— Борони Боже! Я скажу їй — —

У цій хвилині хтось подзвонив. Увійшов Павло Зандер. У руці тримав два кінові білети і сказав одним віддихом:

— Лілі! Я маю на нині вечір білети до кіна на „Червону бестію". Це, кажуть, чудова фільма!

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

(Подано за львівським часописом „Діло").

Нещасна людина.

Оборонець підс. Р. Мигаля **д-р Яримович** проаналізував закиди щодо цього підсудного, погоджуючися з прокурором, що на лаву підсудних попали деякі особи припадково. До таких належить підс. Мигаль. Оборонець пригадав, що Р. Мигаль вже змалку нездужав, часто млів і тратив притомність. Був слабої волі. Коли вступив до ОУН і став провідником розвідки, виконував лиш одержані прикази. Якщо йде про вбивство Бачинського, то Мигаль свідомо й активно перешкоджив виконати цей атентат. Убив його щойно по заяві Підгайного, що він сам виконає цей замах. Так сталося тому, бо в душі Мигаля прийшла нагла переміна. Головною причиною ненормальности в Мигаля було те, що його тяжко побила сторожа вязниці в Чорткові, так, що він став безплідним. Цей факт затяжів опісля рішуче на способі думання підс. Мигаля.

З черги оборонець обговорив участь підс. Мигаля у справі вбивства дир. І. Бабія, у плянованому атентаті в большевицькому консуляті, у плянованому замаху на ком Кособудського і на друкарню Яськова, підкреслюючи, що в усіх цих випадках Мигаль виконував лише доручення зверхника. Спинившись над зізнаннями Мигаля, який зміняв їх кількома наворотами оборонець вказав на низку моментів ненормальности і просив, щоб присяглі судді взяли це під увагу при видаванні вердикту.

Промова обор. д-ра Павенцького.

З черги промовляв **д-р О. Павенцький,** оборонець підс. Підгайного і Зарицької. Аналізуючи закиди щодо обох підсудних, оборонець постійно цитував думки ріжних юристів і вчених та приковував до своєї промови увагу предсідника та вотантів.

Обдертий.

До ОУН вступив Підгайний з власного переконання, хоч не надавався туди зовсім. Вислід такий, що обдертий з найдорожчого скарбу — волі, бо засуджений на досмертну вязницю. В справі Бачинського розправа не виказала, щоб Підгайний дав приказ Качмарському вбити Бачинського Підгайний не давав теж приказу Мигалеві вбити Бачинського; там ішло лише про розвідку.

Щож торкається замаху на друкарню Яськова, оборонець пригадав зізнання хеміказнавця, що це була петарда, а не бомба. Цей факт судді присяглі повинні взяти під увагу і заперечити вину цього підсудного. Таксамо повинні заперечити питання у справі замаху на ком. Кособудського. До цього замаху, як це признав сам прокуратор, не допустив саме підс. Підгайний.

Якщо йде про плянований замах на воєв. Юзефського, то цей замах не вийшов поза сферу задумів. Тому то луцький суд, розглянувши подрібно справу О. Куця, засудив його лише за приналежність до ОУН, а поминув зовсім цей плянований замах. Тому присяглі судді повинні теж заперечити вину підс. Підгайного і за цей замах.

По короткій перерві оборонець обговорив основно справу підс. Зарицької.

Не можна судити двічі за одну і цю саму провину.

Оборонець пригадав хід варшавського процесу, де підсудну Зарицьку обвинувачував прокуратор за те, що вона свідомо допомогла мг. інж. втекти Мацейкові за кордон. І хоч окружний варшавський суд засудив підс. Зарицьку за цю допомогу, то вже апеляційний суд змінив цей присуд, кажучи, що в мотивах, що не було ніяких основ, ніяких даних приймати те, що Зарицька свідомо допомогла Мацейкові перейти кордон. У варшавському процесі засудили підс. Зарицьку ще за приналежність до ОУН, взявши під увагу слідкування за ком. Кособудським і справу Бачинського. За ці справи Зарицька відповідає вдруге перед судом, хоч цього не передбачає ніякий закон карної процедури, ні матеріяльне право. Оборонець вияснив далі, що Зарицька не потребувала аж контактуватися з Косівною, бо вона була її дуже доброю товаришкою. Бачинського теж не „звабіла", як це сугерується в питаннях до присяглих суддів, бо взагалі не мала свідомости, що Бачинському хочуть щось злого зробити. Це потвердили теж навіть поліційні агенти, слухані тут як свідки.

Таку саму товариську прислугу виконала на прохання Косівної, коли пішла питатись до друкарні Яськова, чи там є адміністрація „Праці". Зарицька пішла туди зі своєї добродушности, бо нічого злого не догадувалася. Тому оборонець заапелював, щоб присяглі судді заперечили всі питання щодо підс. Зарицької, бо вона дійсно невинна. Політикою Зарицька не займалася, лише пильно студіювала в техніці. Найкращим доказом цього той факт, що як 20-літня дівчина була вже на III. році політехніки. Якщо її засудили у варшавському процесі, то лише тому, що там судили за вбивство мін. Перацького, отже дісталося кожному, хто лише отерся об цей процес.

Промова обор. д-ра Е. Давидяка.

Дуже річеву промову виголосив обор. **д-р Е. Давидяк** в обороні підс. Сенькова та підс. Івасика. Якщо підс. Сеньків— говорив оборонець — стрічався з підс. Зарицькою, то лише тому, що Сеньків не знав про пляни ОУН, бо. як сам зізнав, до цієї організації не належав. Це признав теж підс. Підгайний. Сеньків підлягав впливові Мигаля. Опісля оборонець обговорив основно справу у части Сенькова при вбивстві Бачинського. Пригадав, що Сеньків був зовсім пяний, коли Мигаль дав йому револьвер і взяв його як помічника до вбивства Бачинського. Одначе Сеньків до Бачинського не стріляв. Між ним і Мигалем була ріжниця в рості. Мигаль, оповідаючи про те Підгайному, як убив Бачинського, не згадав ні словечком про Сенькова. Мигаль оповів тоді, що стрілив у голову, а коли Бачинський упав, вистріляв далі всі набої. Далі оборонець описує вбивство й заперечує твердження прокуратора про ролю Сенькова у цьому вбивстві. Поліційний свідок Гірний зізнав, що Мигаль стріляв до трупа, але Мигаль, який так багато обвяжив осіб, про Сенькова не сказав нічого.

Опісля оборонець обговорив психічну недугу у підс. Сенькова та зміни зі свідоцтвом д-ра Райна. Оборонець не знає, що вплинуло на те, що д-р Райн тепер ослаблює своє лікарське свідоцтво. Але чейже Сеньків не приготовлявся до розправи в 1928 р., яку буде мати в 1936 р. за злочин, який тільки пополнив у 1934 р.? Щодо плянів і шкіців із совєтського посольства то підс. Сеньків зробив не для Мигаля, не підозріваючи навіть, до чого він це вживе. Стверджено, що Сеньків хотів справді їхати до СССР. Доказів на те, що Сеньків був членом ОУН, нема рішуче ніяких.

З черги оборонець обговорив справу підс. Вол. Івасика. Оборонець питається, в чому проявляється протидержавна діяльність Івасика, що він зробив, що „змагалоб" до відірвання частини польської держави від цілости, і стверджує, що ніхто не може сказати, що цей підсудний зробив. Щоправда, Івасик возив літературу з Кракова до Львова, але це робив несвідомо. Підгайний заявив, що ОУН послугувалася нечленами. Отже Івасик прислужився організації, хоч не був її членом і не знав, що перевозить. Матеріял, який він перевозив, не був призначений до ніякого злочинного замаху.

Під кінець своєї промови оборонець пригадав, що два місяці тому суд у Львові засудив рідного брата підс. Івасика — Остапа Івасика на 9 років вязниці. Чи не за важко буде для вдовиних сліз його матери перетерпіти великий присуд і на другого сина.

(Далі буде).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 12-го липня ц. р. ВАСИЛЬ НЕСТОР, член від. 198 У. Н. Союза в Порт Джервис, Н. И., купаючись, пірнув нещасливо під воду і втопився. Ратункова сторожа, витягнувши Нестора з води, не могла його вратувати.

Покійний лишив у краю жінку Параню і дочку Марію.

Цей нещасливий випадок повинен бути осторогою для всіх, що літньою порою купаються.

В. И. П.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. И. Бр. св. Иосафата, від. 217, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться у вівторок, 21-го липня, в годині 7.30 вечером, в гали де звичайно. Обовязком кождого члена є бути приявним на зборах бо маємо важні справи до вирішення. Уряд і контрольна комісія дадуть справоздання за останніх 6 місяців. Довгуючих членів напоминаємо останній раз, щоб вирівнали свої залеглі довги на цих зборах, бо впротивнім разі будуть суспендовані. Кождий член повинен взяти собі за обовязок і приєднати одного нового члена до Братства і до У. Н. Союза. — А. Іванів, секретар.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ФОРТИФІКУЄТЬСЯ

У звязку з постановою чехословацького уряду фортифікувати границі Чехословаччини надходять інформації з Праги, які стверджують, що на випадок війни Чехословаччина рішена боронити цілої своєї території, резигнуючи з первісного пляну покинути деякі околиці, особливо ті, де живуть судетські німці.

Спеціяльну увагу прикладають до укріплення Закарпаття, куди веде комунікація з Румунією та Совєтською Росією. Передбачена будова другої залізничої лінії, бо дотеперішня лінія йде здовж мадярської границі і є загрожена вогнем мадярської артилерії.

Крім того будуть уфортифіковані всі гірські провали на Закарпатській Україні, головно провал Ужок, що вже в часі світової війни відограв важну ролю, Цікаве теж, що відбудують давні австрійські фортифікації у східній Словаччині, що були охоронним валом підчас угорсько-турецьких воєн.

Сильні фортифікації мають станути для охорони тешинського Шлеську, де находяться копальні вугля й куди ведуть стратегічні дороги на Словаччину.

Для оборони самої Чехії будуть побудовані здовж її границі фортифікації, найбільш новочасні під технічним оглядом, яких природно основою будуть гірські хребти.

Важною точкою чехословацької фортифікаційної програми буде будова стратегічних автострад на німецький зразок. Завданням їх буде приспішити військові транспорти з одної границі на другу.

Зате фінансова сторона цієї величезної оборонної програми представляється менше корисно. Коли досі рахувалися з видатками, що доходили до суми 6 міліярдів корон, то тепер показується, що видатки на фортифікації будуть багатократно вищі.

Ловець.

— Коли я його навіть і не вцілив, то він має на будуче добру научку...

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Стрільці проти хаотизму.

Серед нашого громадянства в Америці слідний здоровий прояв, який змагає до переведення моральної чистки. Прояви цей видно теж і серед стрілецтва. Це пізнати найкраще по зборах Стрілецької Громади ч. 2, які відбулися дня 17. червня б. р. в У. Н. Домі на шестій вулиці. На тих зборах взято під дискусію останні події, які мали місце в Ню Йорку, а які звязані зі святом в память пок. С. Петлюри. Заразом обговорено ширше завдання та ідеольогію українського стрілецтва, яке повинно бути приміром чесноти і моралі в громадському житті. Підкреслено, що непогамовані амбіції та отаманія не можуть мати місця в стрілецьких рядах. А під стрілецьку ідею не можуть підшиватися ті, що думають цією ідеєю прикривати анархізацію нашого народнього життя. Кожний стрілець мусить визнавати авторитет і в громадському житті. А в першу чергу мусить він шанувати стрілецьку традицію, свій статут, свою старшину і свій ідеал. Супроти цього, що зайшли такі події, які покривають соромом стрілецьке почування і стрілецьку честь, що по відданню пошани упалим героям зачато на самім мітінгу негідну галабурду, що знайшлися стрільці, які розбивали мітінг і його покинули, проти статуту і обичаю стрілецького, рішено гурток зреорганізувати в такий спосіб, щоб доповнити його управу новими членами на місце тих, що виступили з стрілецьких рядів. Нові збори відбулися дня 23. червня в У. Н. Домі й на них доповнено управу Стрілецького Гуртка ч. 2 в такий спосіб, що головою Гуртка став т. Микола Близнак, а заступником голови т. Роман Голембйовський. Контрольну комісію доповнено т. Я. Гаврилком. Обговорено теж на підставі нових документів, хто це мильно інформував край про збірку $2,000 на політичних вязнів та рішено вияснити Рідному Краєві, хто це зробив. А ці сплетні, як відомо, нанесли багато клопоту Рідному Краєві й нарушили честь невинних громадських діячів в краю. Далі підкреслено, що не сміє бути при стрілецьким іменем ніяких збірок, які не підлягають громадській контролі.

Управа Стрілецького Гуртка ч. 2.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

СЕНТРАЛІЯ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 19-го липня сей час по Службі Божій. Кождий член має прийти обовязково на згадані збори. Контрольна комісія здасть справоздання. Маємо багато важних справ до полагодження. Кождий член має заплатити свою належитісць, щоб опісля не нарікав. Просимо родичів вписати свої діти до У. Н. Союа. — С. Волчанський, предс.; І. Чепа, кас.; І. Чепа мол., фін. секретар.

ЗАКУТИНА БЕЗ ЖІНОК.

Молодий віденський дослідник д-р Шванке вернувся недавно з гори Атос, званої святою, де на 2,000 м. височині живуть від віків ченці. Звуть цю закутину часом черничою републикою. Це справді маленька окрема держава, наче Монако, де царюють 4 тетрархи, що підлягають константинопільському патріярхові. Від війни Атос підпав під вплив грецького уряду. На цьому півострові є 20 великих монастирів, з яких кожний виглядає як середневічний замок, довкола з численними будинками та грунтами. Ченці займаються хліборобством та всяким промислом для власних потреб.

Жінки не мають туди доступу; кожний чужинець, коли входить туди, мусить піддатися строгій контролі. Кілька літ тому дуже гарна молода грекиня переодягнувшись дісталась туди, а коли виявилось, хто вона, викинули її з великим скандалом. Колись навіть звірята жіночого роду не мали туди вступу, але згодом, коли корова, вівці та курки стали необхідними помічниками в господарстві, скасували цю строгу заборону. При кінці минулого століття було в атонських монастирях 800 ченців, а на всьому острові 7,000; більшість з них були православні і то москалі. Після розпаду царської імперії стало їх напливати щораз менше. Сьогодні нема там більш як 100 російських ченців і вони борються з матеріяльними труднощами. Всі ченці живуть там дуже скромно, не їдять мяса, часто задовольняються добрим хлібом і водою, ловлять рибу. Чудова природа влекшує там життя людям, яким видається, що мріють, а не живуть.

Нащо виходить.

— Чи вам жінка не робить авантури, як вертаєтеся пізно до хати?

— Я зовсім не жонатий.

— В такім разі не розумію, чому ви виходите з дому?

НАПОЛЕОН МАЛОЩО НЕ В АМЕРИЦІ

Великі політичні пляни Наполеона не вдоволялися тим, щоб заволодіти всією Европою від Гібральтару до Москви та близьким Сходом до Єгипту, далеко поза Каіро аж до Індії. Він думав теж зовсім поважно про Америку, про Злучені Держави, які тоді після рішучих подвигів Вашингтона — щойно творилися.

Франція в 18-му столітті мала в Америці дві великі кольонії: Канаду та Люізіяну. Територія при Місісіпі одержала від французьких королів назву, так як і столиця: Сейнт Люіс. Людвик XV. відступив Люізіяну Еспанії. При Франції осталося лише кілька Антильських островів, як нпр. Сан Домінґо. Тут боролися 30,000 людей за владу Франції проти короля нігрів Десаліна.

Похід Наполеона на Москву, його упадок у горіючому місті та успішні визвольні війни були почасти та бодай посередньо ділом Злучених Держав Америки. А саме, як Наполеон проголосив бльокаду в усій Европі, щоби так зломити Анґлію, американці вперше побудували торговельну фльоту, яка небаром виносила 1.5 міліона тон. Тією фльотою зломили Наполеонову бльокаду передовсім на балтійському побережі Росії дуже значно. Щоби заткати цю діру на сході, Наполеон мусів завоювати Росію. В 1812 році пішов він назустріч своїй долі. Запізно довідався Наполеон, що цей великий плян був даремний. Бо ще заки війна на добре розгорілася, Злучені Держави Америки й Англія вже були з собою у стані війни.

Після бою під Ватерльо Наполеон уже не мав виходу. Він мусів піддатись Анґлії, що мала сильну фльоту, і його заслали на острів св. Олени. Тепер був уже лиш один ратунок: утеча до Америки. Така втеча вдалася навіть Наполеоновому братові Йосифові Бонапарте, що був королем Еспанії. Втекти вдалося теж тисячам старшин, вояків і прихильників Наполеона, які втекли перед пімстою Бурбонів, що прийшли до влади з поворотом товстелезного короля Людвика XVIII.

Поправді й Наполеон роздумував над тим, чи йому не стати би американським громадянином. Щоправда, не тоді ще, як уложив такий плян його поліцай-майстер і великий державний муж Фуше. Цей політик уложив плян, при помочі якого хотів усунути завзяту ворожнечу між Францією й Анґлією коштом американської републики. Анґлія і Франція, таке думав прехитрий Фуше, повинні злучитися та з Канади і з французьких Антилів при помочі англійської фльоти і французького сухопутнього війська взяти американську унію наче в кліщі й розтяти через середину. Франція мала назад дістати Люізіяну, а Англія решту. Амстердамський банкир Лябушер, і його тесть, директор банкового дому Бейрінґ у Лондоні, були посередниками Фуше. Також король Голяндії Людвик, теж брат Наполеонів, знав про все. Лише одна людина не знала нічого про те: сам Наполеон. Зовсім припадково, в розмові з королем Людвиком, довідався Наполеон про цю тайну дипльоматію свого поліцайпмайстра.

— Що ви думаєте про міністра, який, надуживаючи свого становища, без відома свого суверена навязує взаємини з людьми в закордоні, веде переговори на власну руку та через те компромітує державну політику? — спитався лютий Наполеон свого міністра на нараді в Сан Клю, яку негайно скликав. — Яку кару передбачає закон за такий проступок?

Ніхто не важився відповісти, бо всі боялися Фуше. Лише бистрий-жартівливий політик Тайлеран відізвався:

— Я заступив би міністра поліції іншим службовцем, та тут входив би у гру лише здібний Фуше.

Так то тоді вратувались американці від Наполеона. Та після своєї повної невдачі роздумував Наполеон із одним своїм довіреним:

— Поїду до Злучених Держав. Вони дадуть мені землю. Зачну наново, як зачинало людство. Буду управляти мою власну ріллю та жити з плодів моєї землі.

На запит: „Чи гадаєте, що англійці позволили би вам у спокою управляти поле?" Наполеон відповів: „Чомуж би ні? Чим жеж я ще міг би їм зашкодити?" „Що ви їм моглиб зашкодити? Для Анґлії булиб ви може на обмеженому престолі Людвика XVIII. менше небезпечні ніж у Злучених Державах. Американці вас люблять і подивляють. Ви легко моглиб спонукати американський нарід до підприємства проти Анґлії!" На це Наполеон: „До якого підприємства? Англійці знають дуже добре, що американці кожної хвилини готові вмерти за волю своєї країни. Одначе ніколи не мішалися би вони в воєнні підприємства поза Америкою".

Після невдачі під Ватерльо радили Наполеонові, щоби з Бордо відїхав до Америки під американським прапором. Наполеонів брат Йосиф, який вже поробив усі приготування, а навіть мав пашпорт американського посла в Парижі, радив Наполеонові їхати замісць нього як „інвалід". Одначе Наполеон відповів йому:

— Ваші пляни добрі. Без трудів дістанетеся туди. Та я не можу приняти вашого предложення. То булаб утеча. Яж не можу оставити моїх старшин, які мені вірні до смерти. Ви можете втікати. Ви не є в мому положенні. Я не можу. Ви дібетеся щасливо до пристані.

А за сім тижнів був би опинився Наполеон в Америці, як його брат Йосиф. Як колишній король Еспанії причалив у Бруклині, корабель „Нортомберленд" із цісарем французів Наполеоном на чердаку перепливав попри Канарійські острови — до острова св. Олени.

Ще раз може булоб удалося цісареві-заточенцеві дістатися до Америки. Наполеонові прихильники, що повтікали були до Америки, не переставали думати над тим, як би то вратувати свого цісаря з неволі на св. Олені. Англійці під командою адмірала Кокберна пильнували строго західнього побережжя Тихого океану, щоб здавити кожну спробу визволення Наполеона. Настрій в Америці тоді не був прихильний для Анґлії.

Тому то ґенералові Лялеманові, що також був виеміґрував до Америки, та його приятелям здавалося можливим зробити щось для визволення Наполеона. Лялеман був дуже вірний цісареві й жалував, що не пішов із ним на заслання на острів св. Олени. Той Лялеман зібрав в Америці бонапартійських ветеранів. Старі ґренадіери нарочно поселилися в Тексасі, всього 15 миль від устя ріки. До змови належав теж барон Ріґо, якого також були у Франції засудили на смерть. Та передовсім мали славного й досвідченого моряка, Ляфіта. Він колись був ковалем у Бордо, із зависти вбив у двобою свого суперника в коханні, став грізним піратом, пострахом Антилів, пізніше боровся під командою американського ґенерала Джексона біля Ню Орлеану проти Анґлії за волю Америки.

При помочі таких завадіяк і тисячею одушевлених старих Наполеонових вояків задумав Лялеман визволити Наполеона з неволі на далекому острові. Думав, що то піде легко. У Чарлзтавні збудували нарочно дуже скорий корабель і якнайстаранніше озброїли його. Командантом корабля був капітан Боасіер. Він мав викрасти Наполеона із св. Олени, а тимчасом Ляфіт із іншими кораблями та вояками мав відвернути увагу англійських кружляків.

Все було готове. Та не прийшло до виконання пляну. В останній хвилині прийшла сумна вістка із острова св. Олени, що знищила всі замисли: Наполеон помер 5. травня 1821 року.

ІСТОРІЯ ОДНОГО ТАЛІСМАНУ.

24. жовтня англійський сержант Стріт при відділі ірляндських „лянсерс" брав участь у наступі на французький форт Дуамон перед Верденом, де вісім місяців сиділи німці. Наступ цей зрівняв це місточко з землею, не залишивши навіть найменшого кущика. У самому вогню битви сержант Стріт, адютант полковника Паркера, знаходить на землі фотоґрофію малої дівчини, що всміхаеться. Той погідний усміх, що так дивно відбивається на тлі всієї картини жаху, бере його так за серце, що він ховає цю фотографію як талісман. Іде з ручною ґранатою вперед серед реву гармат і розривних шрапнель і не зазнає ніодної рани. Після війни вертається додому; з професії він обивник. Дитячу фотографію дає оправити і завішує над ліжком. Незнану дитину охрещує „Бейбі" (дитина). На кожне Різдво прикрашує знимку смерічкою. А де його жінка, що довгі роки дивиться на цю невідому дитину, яка була талісманом для її чоловіка, хотіла би знати, хто це. І одного дня, 14. квітня 1934. року, — багато літ по війні! — вже як мати пятеро дітей, сідає і пише лист на таку адресу, яку знаходить на відворотній стороні фотографії, прикладаючи і фотографію. „Його Ц. К. Величности Фердинанда Австрійського Д'Есте надворний фотограф, академічний маляр Ляйтмеріц Філ. Льобосіц, Ганс Гайслер". Англійка зовсім не розуміла цієї німецької адреси; що тут назвище і що місцевість, а переписала все дослівно. Але німецько-австрійська почта прочитала як слід адресу і доставила лист фотографові Гайслерові в Ляйтмеріц. Фотограф глянув на фотографію і на анґлійський лист, нічого не розуміючи. З листом іде до старого приятеля, щоб той йому прочитав його. У листі пише пані Стріт, щоб фотограф сказав їй, хто ця дитина і щоб фотографію відослав їй назад, бо вона вважає її наче власну — шесту. І саме тоді, коли той приятель перекладає фотографові англійський текст, входить до нього знайомий і, глипнувши на фотографію, каже, що це його донька. Вона зветься Анна Марія Рімер, тепер студентка фільософії. Підчас війни він післав її дитячу фотографію одному знайомому, що був під Верденом, і той там згубив її. Минуло 18 літ і батько Рімерівної ввійшов саме до свого знайомого тоді, коли той мав перед собою лист від Стрітів, які шукали розвязки воєнного талісману! Якби таку історію описати в фільмі, кожний глядач скривився б, кажучи, що вона занадто неправдива.

Сказав правду.

— Лікар Коновал іде до Ворохти на відпочинок. На двірці питає його один приятель:

— А що буде з твоїми пацієнтами?

— Га — трудно! — відповідає доктор Коновал. Треба жити, але й треба дати іншим жити.

Відомий шикаґовській кольонії український лікар-хірург, д-р Стефан В. Сухомлин дня 1-го червня цього року укінчив на Нортвестерн Університеті спеціяльний курс офтальмольоґії. Ця наука обіймає всі недуги очей, операції їх і окулістику — добір окулярів. Отже крім звичайної лікарсько-хірурґічної практики, що її він веде вже протягом 10 літ, д-р С. В. Сухомлин, тепер подає лікарську поміч і хорим на недуги очей.

Д-р С. В. Сухомлин походить з Великої України; народився в таращанському повіті, на Київщині в селянській родині. Малим хлопцем разом зі своїми родичами приїхав до Америки до стейту Норт Дакота, де іміґранти з Наддніпрянщини свою кольонію назвали — Київ. Тут, в Америці, працюючи часто як звичайний робітник, Сухомлин укінчив всі школи і здобув лікарську кваліфікацію.

Бажаємо йому повного успіху в новій його професії. (Огол.)

Закохані.

— Для тебе все зроблю!
— Все?
— Все!
— То пошукай собі іншої.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

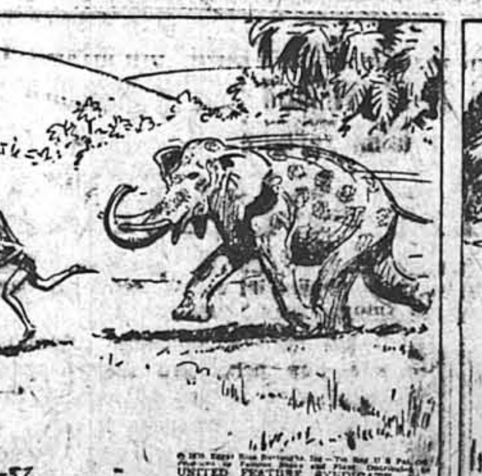
БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА. (57)

Після своєї штучки з ножами, що до живого обурила і застрашила чародія Інтамо, Док нахилився до ватажка Валя Валя і прошептав: „Бачиш? Я заховав тепер ножі в голові твого лікаря Інтамо, таксамо, як передтим я був їх заховав у голові Пааби. Коли хочеш переконатися, відчини його череп"...

Інтамо з переляку остовпів. Він уже сам догадувався, що після цеї штучки ватажкові прийде на гадку відчинити його череп, як перед хвилею він, Інтамо, хотів відчинити череп Пааби. Тепер оба білі хлопці мусіли згинути, або Інтамо мусів годитися на свій кінець. Одначе хлопці могли згинути тільки, так, щоб не знав про це ватажок.

Фатальний момент для Тарзана зближався з кожною секундою. Якби не рана в нозі, він цілком певно був би втік від скаженого слона. Одначе тепер, з одною ногою спаралізованою від рани, він не міг утекти перед скаженим слоном. Він справді далі біг, одначе кожної секунди думав, що ось ось слон вхопить його своєю могутньою трубою.

Трохи оподаль стояло на цій долині смерти одно самітне дерево. Якби так воно стояло ближче, то Тарзан одним скоком може був би й уратувався від смерти. Одначе дерево було досить далеко. Слон був уже за плечима Тарзана. Він видавав зі себе вже триюмфуючі звуки та випрямував свою трубу вперед, щоб ухопити Тарзана за шию.